

Bir Söyleşi

Kenan Demirtaş¹ ile Kur'an Üzerine Bir Söyleşi

Rukiye BAYRAM

Marmara Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü

Rukiye Bayram: Bugün dünyada bazı gruplar Kuran'dan deliller getirerek şiddete başvurduklarını ve bunun caiz ve gerekli olduğunu belirtiyorlar. Ancak Kur'an bir barış, huzur ve saadet kitabıdır. Neden farklı kişiler farklı anlamlar çıkarıyor? Aynı kaynaktan beslendikleri halde birbirine zıt yolları seçiyorlar?

Kenan Demirtaş: Bu soruya ikna edici cevap vermek kitap seviyesinde bilgi vermeyi gerektirir. Bununla birlikte her konunun birkaç cümle ile izah edilecek tarafı vardır. Ben de farklı noktaları dikkate alarak sorunuza şöyle cevap vermek isterim.

Kur'an'dan hüküm çıkaracak olan kişilerin müçtehid derecesinde bilgi ve kabiliyet derecesine sahip olmaları gerekir. Müçtehid olmak dahi doğru hükmün çıkarılması konusunda bize bir garanti vermez. Çünkü zaman zaman onların da bu konuda hata yaptıkları görülmektedir. İnsanlar içtihad seviyesinden ne kadar uzak olursa, hata yapma ihtimalleri o kadar yüksektir. Günümüzde Kur'an'dan hüküm çıkaranlar müçtehid değil, mukallid seviyesindedirler. Tabii olarak bu durum yanlışların çoğalması ve yaygınlaşması sonucunu doğurmaktadır. Kur'an ve Sünnet'i doğru anlamak için anlayışları zamanlara dar gelmeyen Ehl-i Sünnet imamlarının çizgisini takip etmek gerekir.

İçtihat hatasına şöyle bir örnek verebiliriz: Cenâb-ı Allah âyet-i kerîme-de “Allah'ın indirdiği ile hükmetmeyenler kâfirlerin ta kendileridir.”² buyuruyor. Aslında ayette geçen “MEN LEM YAHKÜM = kim hükmetmezse” lafzı, “MEN LEM YÜSADDİK = Kim tasdik etmezse” manasındadır. Hükmetme tasdik manasındadır. Kim Allah'ın indirdiğini tasdik etmezse kâfirdir. Tatbik etmezse değil. Sahabeler bu manayı böyle vermiştir. Asr-ı Saadette, selefi salihinde böyle

1 Kenan Demirtaş, Medine İslam Üniversitesi Usulü'd-Din ve Dava Fakültesini bitirdi. 1986'da Medine'den İstanbul'a döndü. Nesil Araştırma Merkezi'nde araştırma ve neşir çalışmalarında bulundu. 1987'de gazeteci olarak Mısır'a gitti ve orada beş yıl kaldı. Bu sürede Arapçaya tercüme edilen Risale-i Nur'un basımı, dağıtımı ve tanıtımı gibi faaliyetlerde bulundu. 1994'te tekrar İstanbul'a dönerek Nesil Araştırma Merkezi'nde eski görevine devam etti. İki ciltlik Risale-i Nur külliyyatının hazırlanmasında çalıştı. Halen Nesil Şirketler Grubu bünyesinde yer alan Söz Basım Yayın Kurulu başkanlığını yapmaktadır. Moral FM'de çeşitli programlar yapmaktadır. Risale-i Nur'da Geçen Ayet ve Hadis Mealleri, Risale-i Nur'da Geçen Terimler ve Kavramlar Sözlüğü, Büyük Cevşen Tercümesi gibi eserleri bulunmaktadır.

2 Maide Sûresi, 44.

uygulanmıştır. Fas'ta İslami Terimler Enstitüsü diye bir kuruluş var. Enstitü'nün kurucularından ve aynı zamanda bir tefsir profesörü olan Ferid el-Ensari, bu konuda araştırma yapmış. Hüküm kelimesi Kur'an-ı Kerim'in nazil olduğu Mudar Kabilesi'nin dilinde hiçbir zaman yönetici manasında kullanılmamış. Şu anda hüküm denildiğinde yönetim akla geliyor, hâkim denildiğinde yönetici akla geliyor. Kur'an-ı Kerim'in nazil olduğu Mudar dilinde öyle bir manaya gelmiyor. Selef-i Salihin de bu manada kullanmamış. Nitekim İbn-i Abbas da tasdik manasında kullanmış. Yani hüküm tasdik anlamına geliyor. Allah'ın indirdiğini tasdik etmeyen kâfirdir, manası var burada. Allah'ın indirdiği tatbik edilmezse günahkâr olunur, kâfir değil. Yani bu müfessir o kelimeye yanlış bir mana vererek içtihat hatası yapıyor. Dolayısıyla aynı ayet-i kerimeyi selef-i salihin okuyor başka bir mana veriyor, bu zat okumuş başka bir mana vermiş. Arapça gramer, belagat, peygamber, sahabi, müfessirler sıralamasını değil de, kendi meslek ve meşreb metodlarımızı esas alıp Kur'an'ı anlamaya kalkarsak bu defa Kur'an-ı Kerim'in kastettiği mananın tam zıttı mana çıkabilir.

Kur'an'dan hüküm çıkarmak için Fıkıh Usûlü diye bir ilim tedvin edilmiştir. Bu ilmin ana konuları Hüküm, Hükümün kaynakları (Şer'î deliller) ve Lafızlardan (Kur'an ve Sünnet metinlerinden) hüküm çıkarma metodlarından ibarettir. Bu ilimde lafzın delâleti 24 ihtimal üzerinden değerlendirilir. Her lafzın mânaya delâleti bakımından asgari olarak 5-6 ihtimali vardır ve bir lafzın doğru anlaşılabilmesi için bu ihtimallerin hepsinin doğru tespit edilmesi gerekir. Tek bir ihtimalde hata yapmak dahi hükümde hata yapmak anlamına gelir. Bu sebeple müctehid olan zatın Fıkıh Usûlü'nü bilmesi şart koşulmuştur. Fıkıh Usûlü'nü çok iyi bilmeyen kişilerin Arapça'yı iyi bilseler de hata yapma ihtimalleri yüksektir. Kur'an'dan yanlış hüküm çıkarmanın bir sebebi Fıkıh Usûlü'nü iyi bilmemektir.

Kur'an-ı Kerim Arapça olarak nazil olmuş bir kitaptır. Dolayısıyla onu doğru anlayabilmek için Arap dili ve belâğatını çok iyi bilmek gerekir. Müctehid olmanın şartlarından biri de Arap dilini iyi bilmektir. Arap dili diğer dillere nisbetle bir hayli farklı bir lisandır. Meselâ Arapça'da bir kelimenin çok farklı anlamları olduğu gibi, aynı anlamı ifade etmek için de farklı kelimeler kullanılır. Hiçbir dil bu konuda Arapça kadar zengin değildir. Arapça hakimiyetin azlığı sebebiyle bir kelimeye kastedilmeyen bir anlam yüklenmiş olursa, yanlış yapılmış olur. Arapça bu tür hataları yapmaya daha müsait bir dildir.

Yine Arapça'nın bir özelliği olarak kelime âmm (genel) olduğu halde hâs (özel) bir anlamda veya bunun tersi olarak kelime hâs (özel) olduğu halde âmm (genel) anlamda kullanılabilir. Kur'an ve Sünnet'te de bunun örnekleri çoktur. Eğer bu konuda yanlış yapılırsa, özel bir hüküm genelleştirilmiş, ya da genel bir hüküm özelleştirilmiş olacaktır ki, böyle bir sonuç telafisi mümkün olmayan yanlışlıklara sebebiyet verir. Meselâ Cenab-ı Allah "Bütün müşrikleri öldürün" ayetiyle "Müslümanlarla savaşan müşrikleri" kastetmiş iken, buradan

mutlak anlamda “bütün müşrikler” anlaşılırsa, İslâm’ın müşriklere hiçbir şekilde hayat hakkı tanımadığı anlamı çıkarılmış olur. Halbuki Hz. Peygamber’in (sav) birçok müşrik kabileyile anlaşma yaptığı tarihî bir gerçekliktir. Kur’an’ı, Resûlullah’ın uygulamasına aykırı şekilde anlamamız ve uygulamamız doğru olmaz.

Fen bilimlerindeki gelişmeler bir yandan Kur’an’da remzen işaret edilmiş olan birçok konunun günümüzde açık ve net olarak anlaşılmasını sağlarken, diğer yandan geçmişte o günün şartlarına göre çözüme kavuşturulmuş olan bazı meselelerin yeniden çözümsüzlük içine girmesine sebep olmuştur. Rû’yet-i hilal meselesi bunun en açık örneğidir.

Kur’an’ı yanlış anlamamanın en önemli sebeplerinden biri de bağlamı dikkate almamaktır. Kur’an belli bir zamanda ve o günün insanının anlayacağı şekilde nazil olmuştur. Eğer Kur’an’ı nazil olduğu zaman ve mekandan soyutlarsak, onu bağlamından koparmış oluruz. Bağlamından koparılmış bir lafız namludan çıkmış bir mermi gibidir; nereye gideceği belli olmaz. Kur’an’ın yanlış anlaşılması noktasında en büyük yanlışlıklar bağlamı dikkate almamaktan kaynaklanmaktadır. Meselâ Hz. Peygamber “Defi hacet ederken kuzeye ve güneye dönmeyin” buyurur. Eğer bu sözü bağlamından kopuk şekilde anlarsak defi hacet ederken kuzey ve güney yönlerine dönmenin caiz olmadığını anlarız. Ancak hadisin Medine’de söylendiğini, Mekke’nin Medine’nin güneyinde yer aldığını ve bu yönün de kible yönü olduğunu düşünürsek, hadisin kastedilen manasının “Defi hacet ederken önünüzü ve arkanızı kibleye karşı dönmeyin” şeklinde olduğu anlaşılır.

Parçacı yaklaşım: Kur’an’da herhangi bir konu günümüzdeki bilimsel kitaplarda olduğu gibi tek bir pasaj veya bölümde anlatılmamıştır. Aynı konu hakkında farklı surelerde konunun farklı yönünü anlatan birçok âyet bulunabilmektedir. Dolayısıyla konuyla ilgili âyetlerin tümünü dikkate almadan sadece bir tanesini aradan çekip konuyu bu ayet üzerine oturtmaya çalışmak büyük hatalara sebebiyet verir. Günümüzde yapılan yanlışlıkların önemli bir kısmı da buradan kaynaklanmaktadır. Ayrıca Kur’an’ı kendi bütünlüğünün dışında bir de Kur’an-Sünnet bütünlüğü çerçevesinde ele almak gerekir. Çünkü Sünnet Kur’an’ın beyanı ve açıklamasıdır. Sünnet’i dikkate almadan yapılan Kur’an yorumları her zaman eksik ve yanlış olacaktır.

Kültürel seviye: Bir sözü doğru anlama veya bütün genişliğiyle kavrama biraz da bir kültür meselesidir. Bilgi ve kültür seviyesi zayıf olan insanlar ister istemez Kur’an’ı dar anlamda anlayacaklardır. Bu anlam belki bu tür insanlar için kafi gelebilir, fakat geniş kitleleri ikna edemez. Kur’an evrensel bir kitap olduğundan esas itibarıyla bütün meslek ve mesleklerin anlayışına hitap eder. Yani her meslek ve meşreb sahibi Kur’an’da kendine uygun bir anlam bulur. Ancak Kur’an’ın bütününe belli bir meslek ve meşrebin anlayış tarzıyla bakmak yanlış olur. Günümüzdeki yanlış anlayışların bir kısmı da buradan kaynaklanmaktadır.

Aşırı yorum: Bazı insanlar fitratları gereğince biraz uç taraflarda bulunurlar. Kur'an ve Sünnet'i anlarken de bunların fitratları önem taşır. Bu tür insanlar Kur'an'ı aşırı literal (zahiri) ya da aşırı batınî yoruma tabi tutarlar. Aşırı zahirilik de aşırı bâtinîlik de tehlikelidir. Gerçekte lafız bu tür anlamları işaret etmekten uzaktır.

Bütün bu sebeplerden dolayı yanlış yorumlama neticesinde bazen Kur'an-ı Kerim'in kastettiği mananın zıttına manalar bile çıkarmak mümkündür. Mesela Kur'an-ı Kerim'de Cenâb-ı Allah "Siz cansız(henüz yok) iken sizi diriltten (dünyaya getiren) Allah'ı nasıl inkâr ediyorsunuz? Sonra sizleri öldürecek, sonra yine diriltecektir. En sonunda O'na döndürüleceksiniz."³ buyuruyor. Reenkarnasyona (ruh göçü) inanan bazı insanlar bu âyete dayanarak Kur'an-ı Kerim'de reenkarnasyon var diyorlar. Onlar bu âyeti anlamak istedikleri şekilde anlıyorlar. Hâlbuki orada; siz yokken, Cenab-ı Hak sizi yarattı. Sonra öleceksiniz, kıyamet günü tekrar diriltileceksiniz manası var. Ölüp tekrar dirilmeyi temel alıp, Kur'an-ı Kerim'den reenkarnasyona delil çıkarmak büyük hata olur. Hakiki müfessirler, reenkarnasyon yoktur diyor. Grameri bilen, belagati, Efendimizin açıklamalarını, sahabe sözlerini, diğer âlimlerin görüşlerini bilenler, Kur'an-ı Kerim'in kastettiği manayı anlamaya çalışan insanlar reenkarnasyon yoktur diyorlar. Hangisi doğru? Elbette Arapça, belagat, sünneti seniyye sıralamasını takip edenler doğrudur. O zaman yanlış manalar çıkmaz.

Bugün bazı insanlar Kur'an-ı Kerim'i okuyup bazı âyetlerden şiddet anlamı çıkarabiliyorlar. Oysa biz aynı yerden merhamet anlamını çıkarıyoruz. Kur'an-ı Kerim'de surelerin başında "bismillahirrahmanirrahim" var. Yani merhametiyle, şefkatiyle, rahmetiyle Rahman ve Rahim isimlerinin sahibi olan Allah'ın adıyla diye başlıyoruz. O zaman surede anlatılan her şey merhamete dökülmesi lazım. O halde şefkat, rahmet ve merhamet penceresinden bütün o âyet-i kerimeleri değerlendirmemiz lazım. Dolayısıyla buradan merhamet çıkartırız. Mesela âyet-i kerimede; "Ey akıl sahipleri! Kısasta sizin için hayat vardır. Umulur ki (bu hükme uyarak) korunursunuz."⁴ buyruluyor. Burada mazlumun hakkını korumak için zalime karşı şiddetli davranılmıştır. Biz bu âyetten merhamet çıkartırken başka insanlar şiddet çıkartabiliyorlar.

Rukiye Bayram: "Ey Muhammed! Şimdi sen, sana emrolunanı açıkça ortaya koy"⁵âyetini bir bedevi işittiği zaman secdeye kapanmış. Bunun üzerine ona "sen Müslüman mı oldun?" diye sormuşlar. O "hayır, Müslüman olmadım, fakat ben bu sözün belagatine secde ediyorum" diye cevap vermiş. Hocam biz buradaki belagati hissedemiyoruz, ne yapmalı ve bu minvalde Arapça öğrenme konusunda mesuliyetimiz nedir?

3 Bakara Sûresi, 28.

4 Bakara Sûresi, 179.

5 Hicr Sûresi, 94.

Kenan Demirtaş: Birinci sorunun cevabına tekrar dönersek Kur'an-ı Kerim'i doğru anlayabilmek için Arapça gramerini çok iyi bilmek, cümle kuruluşlarını çok iyi bilmek, gerekiyor. فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ hangi anlamda? Daha sonra belagatı bilmek gerekiyor. Belagat, muhataba ulaşması için hangi kelimelerin ve üslupların kullanılması gerekliliğini inceleyen ilim dalı. Yani bir mananın hem akla hem de vicdana hitap etmesini inceleyen bir ilim dalıdır. Peygamberin (ASM), sahabelerin ve müfessirlerin bu konuda açıklamaları var mı? Bizim bu konularda bilgimiz yok. Bedevi ise belagatı çok iyi biliyor. Arapçayı çok iyi biliyor. Bedevi dediğimiz cahil manasında değil. Asıl belagat o bedeviler arasında çok yaygın. Onun dünyasında oluşturduğu o mana o kadar haşmetli ki, secdeye kapanıyor. Bedevi inanmadığı halde secde ediyor. O günkü insanların kafasının içinde bir şirk var, putperestler. Putperestliğin gereği olarak kendilerine ait bir inanç sistemi oluşturmuşlar. Allah, "Ey Muhammed! Şimdi sen, sana emrolunanı açıkça ortaya koy?" şeklinde buyururken aslında şöyle demek istiyor: Onlara o kadar güzel bir şekilde anlatki, cam bardak yere düştüğü zaman tekrar onu toplayıp bir araya getirmek mümkün olmadığı gibi zihinlerdeki batılı öyle bir parçalaki bir daha yerine gelemesin. Bir daha o batılı düşünemesinler. Neyle emrolunmuşsan onu öyle bir anlatki cam bardağın parçalandığı gibi o batıl paramparça olsun. Ama bunu iki kelime ile anlatıyor. فَاصْدَعْ burada صَدَّعٌ, bardak düştüğü zamanki ses. بِمَا da ise مَا burada şey demek. Ne ile emrolunmuşsan. تُؤْمَرُ, o şey ne ise öyle bir anlat ki, kafalarındaki batıl patlasın, paramparça olsun. Suda' başağrısıdır. Öyle bir geniş mana var ki... Bunu açıklarken bile insan zorlanıyor. Ayeti kerime iki kelime ile anlatıyor. Bedevinin dünyasında iki kelime ile o mana canlanıyor, bu defa hayran oluyor. Secdeye kapanıyor. Sen Müslüman mı oldun diye sorulduğunda, hayır diyor, ben bu sözün belagatine secde ediyorum. Müthiş bir mana var burada fakat iki kelime ile ifade edilmiş. Biz bu manayı hissedemiyoruz çünkü belagatı bilmiyoruz, Arapça gramerini bilmiyoruz. Bedevi Arapça grameri, belagatı fitri bir şekilde bildiğinden hissediyor. Mananın haşmetine secde ediyor.

Arapça öğrenme konusunda mesuliyetimize gelince, ya Arapça konusunda ihtisas yapmak yada Hamdi Yazır, Kurtubi ve Risale-i Nur gibi itimat edilen çeşitli tefsirleri okumak önemlidir. Dünyaya geliş gayemiz Kur'an-ı Kerim'i anlamaksa herkese açık yol itimat edilen tefsirleri okuyup manayı elde etmek.

Rukiye Bayram: "Biz demiri indirdik"⁶ ayetini Arapçadan yardım alınca çok daha farklı anlayabiliyoruz. Özellikle neden çıkarttık değil de indirdik buyrulduğunu düşündüğümüzde, Arapça vaciptir gibi bir kural veya kaide koyabilir miyiz?

Kenan Demirtaş: Araplardan bir alim bir sempozyum esnasında hususi bir konuşmada, Kur'an-ı Kerim inme (inzal) kelimesini kullanıyor. Demek demir gökteki meteorlardan dünyaya gelmiş, diye açıklama yaptı. Orada bulunan başka

6 Hadid Sûresi, 25.

bir zatta şunu söyledi: “Peki, sekiz çift hayvanı da biz gökten indirdik” diyor. Buna ne mana vereceksin? Bunlarda mı meteorla geldi diyor. Âlim cevap vermiyor. Peki, sizce nedir diye sormaya başlıyor. Buradaki inzal kelimesinin hakiki manası, rahmet ciheti, nimet oluşudur. İnsana Allah tarafından özel bir bağıştır gibi manaları anlıyoruz. Arap bir âlim bile böyle yanılabilir. Bu Arap profesör, belki belagatı bilmiyor. Belki diğer tefsirlerin görüşlerini bilmiyor. O anda kendi bildiği Arapçası ile mana vermeye kalkıyor ve yanlış oluyor. Kur'an-ı Kerim'i anlamak için illa Arapça şart diye bir kaide yok. Biz Kur'an-ı Kerim'in manasını güvendiğimiz tefsirlere bakarak da öğrenebiliriz ve bu yol herkese açık.

Rukiye Bayram: Kur'an, Efendimizin, Efendimiz de Kur'an'ın mucizesidir, ifadesinden ne anlamalıyız?

Kenan Demirtaş: Mucize Allah tarafından yaratılan şeydir. Mesela Peygamber Efendimizin insanların yapamadığı olağanüstü şeyler göstermesi mucizedir, peygamberliğine delalet eder. İnsanların yaptığı olağanüstü şeylere mucize denmez, olsa olsa bir velinin elinden çıksa keramet denir. Peygamberin elinden çıktığı zaman mucize denir. Mucize olağanüstü şeyin peygamberin peygamberliğine delil olmasıdır. Kur'an-ı Kerim Peygamberin (ASM) peygamberliğine delildir. Çünkü insanlar bir benzerini getirmekte aciz kalmaktadırlar. Kur'an-ı Kerimde zaten bu konuda meydan okuyor. Nasıl Kur'an-ı Kerim Peygamberimizin peygamber olduğuna delilse, Peygamberimizde Kur'an-ı Kerim'in semavi bir kitap olduğuna ve Allah kelamı olduğuna delildir. Mesela Peygamber sözleri, hadis-i şeriflerdir. Kur'an-ı Kerim ise Allah kelamıdır. İkisini kıyas et. Kur'an-ı Kerim'in doğrudan doğruya Allah kelamı olduğu belli, burada i'caz var. Ama Peygamberimizin sözlerinde yok. Onun manası Allah tarafından gelmiş ama Peygamberimiz kendi örfe dayalı olarak o manayı ifade etmiş. Kur'an ile arasındaki fark hemen ayırt edilebiliyor. Dolayısıyla peygamber efendimiz (ASM) her türlü haliyle Kur'an'ın Allah Kelamı olduğuna delil, Kur'anda her türlü i'cazıyla Peygamber Efendimizin peygamber olduğuna delildir.

Rukiye Bayram: Kur'an'ın i'caz vecihlerinden biri olan ihbaratı gaybiyenin 3 kısmında incelendiği görülür. Bunlar geçmiş zamanda yaşananların haber verilmesi, gelecek zamanda vukua gelecek bir takım hadiselerin ihbar edilmesi ve Kur'an'ın nüzulu hengamında bazı kişi veya toplulukların izhar etmedikleri fikirlerinin/niyetlerinin nazil olan ayetlerle açığa vurulmasıdır. Kuran'ın ihbaratı gaybiyesinin Kur'an'ın Allah tarafından gönderilmiş olması ile bağlantısını açıklar mısınız?

Kenan Demirtaş: Yalnız sadece onlarla sınırlı değil, marifet-i ilahiye de var. Allah ile ilgili bilgiler. Bunlarda gayb bizim için. Mesela Cenab-ı Hak Rahman mıdır Rahim mi bunu nerden bileceğiz? Marifet-i ilahiye bizim için gaybdır, Allah'ı tanımak. Mesela, Allah ile ilgili kim ne bilebilir de bize bilgi verebilir. Veya Nuh (as) zamanında yaşanmış bir olay var, geçmiş zamana ait. Diyelim ki Me-

zopotamya'da kazılarda tabletler çıkıyor, tarihçiler orada olay olduğunu anlıyor. Peki Nuh'un(as) peygamber olduğunu tablet yoksa nereden bilecek veya tarihçilerin elinde herhangi bir bilgi, bulgu, kazılarda çıkan belge yok. Mesela Hz. Adem'in ilk yaratılışında şeytanın secde etmemesi, meleklerin secde etmesi, bu tamamen bir gayb, geçmişe ait. Bununla ilgili insanoğlu haber verebilir mi, veremez. Bir mucizedir. Geçmişte cereyan eden olayları bize sanki o olaylar şu anda yaşanıyor gibi bize canlı bir şekilde haber vermesi ve gelecekle de alakalı haberler var ki, bugün birçok haberler tahakkuk etmiş, çıkmış. Bunlar Kur'an-ı Kerim'in mucize olduğunu gösteriyor. Başkalarını hakikaten aciz bırakacak bir i'caza sahip olduğunu gösteriyor.

Cennet, cehennem nasıl yerlerdir, var mıdır yok mudur? Bunlar bizim için gaybtır, hakikaten öyle bir anlatıyor ki, o görünmeyen kâinat ağacının bütün ahzanını en uygun şekilde anlatıyor. Anlattığı hiçbir şeyde gerçeğe aykırı bir mana çıkmıyor. Onun hakikaten Allah kelamı olduğunu bize gösteriyor. Mesela, "O birinin suyu lezzetli ve tatlı, diğersinin tuzlu ve acı olan iki denizi salıverip aralarına da görünmez bir perde ve karışmalarını önleyici bir engel koyandır."⁷ Bunu Kaptan Kusto yeni bulmuş, kendisi denizcidir. Cebeli Tarık boğazında, Akdenizde'ki su Atlas Okyanusuna, Atlas Okyanusundaki Akdenize geçmiyor. Burada bir perde var diyor. Bir buluş olarak bunu anlatıyor. Kusto'nun buluş dediğini, on dört asır önce Kur'an-ı Kerim haber vermiş. 1960larda kâinatın genişlediği keşfedilmiş. Kur'an-ı Kerim'de diyor ki biz kâinatı genişletiyoruz daha sonra vakti gelince kitabın sayfalarının dürlüdüğü gibi tekrar düreceğiz. Daha bu yakınlarda keşfedildi. Bilakis insanoğlu ne kadar yeni keşiflerde bulunursa bulunsun Kur'an-ı Kerimin hakikatlerini tasdik etmek zorunda kalıyor. Bu beşerin üzerinde bir şeydir. Bir insan ne kadar dahi de olsa 1400 sene sonrasında keşfedilecek bir şeyi göremez. Diyelim ki bir insan bir ilim dalında uzman olsun, örneğin, astronomide. Bu kişi denizcilikte de mi uzman, hukukta da mı uzman, tarihte de mi? Hepsinde kimse keşfetmediği şeyleri keşfedip söyleyecek. Bu beşerin yapabileceği bir şey değil o halde Kur'an-ı Kerim Allah kalamıdır.

Rukiye Bayram: Kur'an'ı Kerim'in manaları anlayış ve kültürleri, zaman ve mekânları farklı olan bütün insanlara hitap etmeye uygun oluşunu açıklar mısınız?

Kenan Demirtaş: Kur'an'ı Kerim Arş-ı Azam'dan gelmiş. Yirmibeşinci Sözü'nün başında ve İ'şaratü'l İ'caz'ın başında bir tarif var. Onlardan biri, Kur'an-ı Kerim kâinatın merkezi olan Arş-ı Azam'dan gelmiş ve her isminde azam mertebeden gelmiş. Geçmiş, geleceği ve şu anı kuşatan bir makamdan geliyor. Dolayısıyla bütün insanların istidatları, anlayışları, duyguları, kültürleri nedir, bunlar ileride hangi hali alacaklar bunların hepsini bilen bir Zat tarafından gönderiliyor ki bu Zat herkesin anlayışını bilen bir Zat ve dolayısıyla herkesin istidadına göre

7 Furkan Sûresi, 53.

hitap ediyor. Mesela insanların yüzlerine, sımalarına bir bakarsak hiçbir insan diğer bir insana tıpatıp benzemiyor. İkizlerde bile ayırt edilecek farklılıklar var. Tarihten insanların portreleri yapılmış halen daha o insanlara benzeyen insanlar yok. Hz. Adem'den (as) kıyamete kadar gelecek bütün insanların yüzleri birbirine benzemiyor. Herkesin kendi özel bir yüzü var. Bu farklılığın meydana gelebilmesi için bu yüzleri yaratan Zat'ın Hz. Adem'den (as) kıyamete kadar bütün insanların yüzlerini bilmesi lazım. Ki birbirinden ayırt edebilsin, herkese farklı bir yüz versin. Onun için hiçbir yüz birbirine benzemiyor. Kur'an-ı Kerimde Cenab-ı Hakkın muhit sonsuz ilminden geldiği için her istidatı Allah biliyor. Her mesleği, her kabiliyeti biliyor. Ve kabiliyetleri bildiği için kabiliyetlere özel Kur'an-ı Kerim'de hitaplar koyuyor ve hepsini içine alıyor. Bu insanların yapabileceği bir şey değildir. Ancak bütün insanların istidatlarını, düşüncelerini ve bu düşüncelerin ileride hangi noktalara dönüşeceğini bilen Allah tarafından geliyor. Onun için Kur'an-ı Kerim bütün istidatlara hitap ediyor. Kur'an-ı Kerim ile ilgili Risale-i Nur'da şöyle bir tabir kullanılıyor, "kâinat kitabının müfessiri". Kâinat kitabını açıklayan bir kitaptır Kur'an-ı Kerim.

Rukiye Bayram: Kur'an'daki "haydi siz de onun benzeri bir sûre getirin ve Allah'tan başka, çağırabileceğiniz kim varsa onları da yardıma çağırın."⁸ şeklindeki tüm meydan okumalara karşı hiçbir muarazanın yapılamamış olmasını Kur'an'ın mucize oluşu bağlamında değerlendirir misiniz?

Kenan Demirtaş: Aslında benzerini getirmek için denemeler olmuş. Müseylemetül Kezzab Fil suresinin benzerini yapmaya çalışmış. İnsanları kendisine güldürmüş. Çünkü hakikatle bir alakası yok, içinde i'caz yok. İnsanlara maskara oluyor. Bu şuna benzer. Sarayı yıkıp sarayın enkazından bir kulübecik yapan bir adamın yıkılan saraydan daha muhteşem bir yapı yaptım demesi gibidir ve herkeşe maskara olur. Saraydaki harikalar derme çatma bir barakada bulunmaz. Müseylemetül Kezzab da Fil Suresinin taklidi olarak bir sure yapmaya çalışmış, baraka bile olamamış, maskara olmuş. Bediüzzaman Said Nursi, muharebe-i bilhuruf mümkün olmadığı için, muharebe-i bissüyufu tercih ettiler der. Yani sözle savaşmadıkları ve aciz kaldıkları için müşrikler kılıca sarılmışlardır. O kadar büyük şairleri, edipleri, belligleri vardı. Bir surenin benzerini başarabilselerdi davalarını ispat etmiş olacaktı. Ama yapamadılar.

Kur'an-ı Kerim'i bugüne kadar iki zümre taklit etmiş. Birisi Kur'an-ı Kerim'e düşman olduğu için, onu yok etmek için uğraşanlar, burada muvaffakiyet göremiyoruz. İkinciside Kur'an-ı Kerim'i çok seviyor. Benimde konuşmalarım yazılarım benzesin diye taklit ediyor. Fakat bir bakıyorsunuz ki Kur'an-ı Kerim'i okuyunca hepsi ayrılıyor. Kur'an nerede, bunların yazdıkları nerede. Bu meydan okumayla Kur'an bize şunu gösteriyor: Kur'an bir mucizedir, Allah kelimidir. Bir benzeri yoktur.

8 Yunus Sûresi, 38.